

روز جهانی رسانه‌های اجتماعی

خطبه‌های پیشنهادی

تدوین و نشر:

بنیاد مجازی آبادگران مساجد

www.aabadgaran.ir

❖ مقدمه

از سال ۲۰۱۰ میلادی به بعد، روز ۳۰ ژوئن (یعنی ۹ تیر ماه) به عنوان روز جهانی رسانه‌های اجتماعی معرفی شده است. به بهانه‌ی این روز در این هفته، خطبه‌ی امروز را به موضوع «سواد رسانه‌ای» اختصاص داده‌ایم. در دنیای امروز با گسترش شبکه‌های اجتماعی و تأثیرات آن در زندگی اجتماعی انسان، داشتن سواد رسانه‌ای برای تمامی افراد جامعه یک ضرورت است. چرا که مطالب بسیاری در این شبکه‌ها بارگذاری می‌شوند که بعضی از آن‌ها مفید و بعضی دیگر مضر هستند. تنها، کسی که سواد رسانه‌ای داشته باشد می‌تواند از محتوای مطالب این شبکه‌ها استفاده‌ی مفید نماید. در اینجا به طور مختصر به موضوع سواد رسانه به منظور استفاده‌ی درست از آن‌ها پرداخته می‌شود.

❖ بحث

یک نوع درکِ متکی بر بینش و مهارت است که می‌توان براساس آن، انواع رسانه‌ها و تولیدات رسانه‌ای را از یکدیگر تفکیک، شناسایی و تحلیل کرد. سواد رسانه‌ای به فرد این توانایی را می‌دهد که تحلیل مناسبی از مطالب منتشر شده در انواع شبکه‌های رسانه‌ای داشته باشد. رسانه، قدرت این را دارد که در کوتاه‌ترین زمان با بالاترین کیفیت، اخبار و مطالبی را منتشر نماید که تشخیص درست یا نادرست بودن و تحلیل آن‌ها نیاز به سواد رسانه‌ای دارد. در مورد رسانه‌ها باید دانست که رسانه‌ها اولاً مرز نمی‌شناسند؛ ثانیاً مانند تیغ دولبه هستند؛ ثالثاً کسانی که سواد رسانه‌ای ندارند زود طعمه‌ی شیادان در فضای مجازی می‌شوند.

✓ فواید آموزش سواد رسانه‌ای

- یادگیری تفکر انتقادی
- شناسایی منابع معتبر خبری-تحلیلی
- آشنایی با دیدگاه‌های مختلف و و رها شدن از تک‌منبعی بودن
- گرفتن تصمیمات و انتخاب‌های آگاهانه
- کمک به تشخیص دروغ از واقعیت
- بهره‌گیری از رسانه‌ها در اموری همچون آموزش، پژوهش، گردشگری و...

✓ معادله سواد رسانه

وقتی یک فرد نسبت به یک رسانه، همزمان دارای «رژیم مبتنی بر برنامه»، «تفکر انتقادی» و توان «تجزیه و تحلیل محتوا» باشد، در این صورت هیچ گاه طعمه‌ی آن رسانه نخواهد شد و می‌داند و می‌تواند چگونه از عملکرد یک رسانه، درست‌ترین استفاده را داشته باشد.

منظور از «رژیم رسانه‌ای مبتنی بر برنامه» این است که فرد همه‌ی داده‌های خود را از یک رسانه دریافت و تغذیه نکند و سعی نماید در سبد رسانه‌هایش، تنوع و حتی تضاد وجود داشته باشد و از هر رسانه، به میزان مشخصی داده دریافت نماید. منظور از «داشتن تفکر انتقادی نسبت به رسانه» یعنی فرد ساده و خام‌اندیشانه همه‌ی اخبار و تحلیل‌های یک رسانه را باور نکند و سعی نماید صحت و اصالت آن داده‌ها را با محک تردید بسنجد، نه آنکه همه‌ی داده‌ها را آن‌گونه که طرح شده‌اند بپذیرد؛ شاید این داده‌ها وارونه یا ناقص منعکس شده باشند. سرانجام منظور از «تجزیه و تحلیل محتوای رسانه» آن است که داده‌ها را با تکیه بر تفکر انتقادی، تحلیل نمود و انگیزه‌ی طرح آن‌ها را واکاوی کرد، نه آنکه خود را تسلیم جهت‌دهی‌های یک رسانه نمود.

✓ نکات کاربردی در آموزش سواد رسانه

- ۱) آموزش را در خانواده از زمانی شروع کنیم که بچه‌ها کوچک هستند.
- ۲) زمان مناسب و مشخص را برای استفاده از رسانه انتخاب کنیم.
- ۳) سعی کنیم همراه دیگران (مثلاً اعضای خانواده)، مخاطب رسانه شویم و با هم از رسانه استفاده نماییم.
- ۴) یافتن منابع معتبر را فراگرفته و به دیگران بیاموزیم.
- ۵) پرسشگر باشیم و پرسشگری را به دیگران بیاموزیم.
- ۶) خودمان با صداقت و ذکاوت، الگوی خوبی برای دیگران باشیم.
- ۷) در عین تلاش برای آموزش به دیگران، به حریم خصوصی، آزادی، سلیقه و نگرش آن‌ها احترام بگذاریم.

ردیف	جمع‌بندی بحث
۱	در دنیای امروز با گسترش شبکه‌های اجتماعی و تأثیرات آن در زندگی اجتماعی انسان، داشتن سواد رسانه‌ای برای تمامی افراد جامعه یک ضرورت است؛ چرا که رسانه مانند تیغ دولبه است و هم فواید و هم مضرراتی دارد.
۲	سواد رسانه‌ای به فرد این توانایی را می‌دهد که تحلیل مناسبی از مطالب منتشر شده در انواع شبکه‌های رسانه‌ای داشته باشد.
۳	وقتی یک فرد نسبت به یک رسانه، همزمان دارای «رژیم مبتنی بر برنامه»، «تفکر انتقادی» و توان «تجزیه و تحلیل محتوا» باشد، در این صورت هیچ‌گاه طعمه‌ی آن رسانه نخواهد شد.
۴	رسول‌الله (ص) پیش از هجرت، مقدمات آن را از طریق پیمان‌نامه‌ها و اخذ بیعت از میزبانان مبنی بر نصرت مسلمانان، فراهم نموده است.
۵	سعی کنیم نسبت به فراگیری سواد رسانه و آموزش آن به دیگران، کوشا باشیم تا هنگام مواجهه با رسانه‌ها، مسئولانه و آگاهانه، رفتار و انتخاب نماییم.